

Beköszöntő

A magyar történelem bővelkedik a váratlan, és hazánkra nézve nem mindig kedvező fordulatokban. Egy ilyen tragikus esemény volt az is, hogy a biztató előjelek ellenére elbukott az 1848–49-es forradalom és szabadságharc, és vele együtt az a remény, hogy a magyar jog külső befolyástól mentesen fejlődhet tovább. Így az egyébként rendkívül gazdag magyar rendi jogból sem alakulhatott ki a polgári viszonyokhoz igazodó új magyar magánjog. Hazánk a 19. század második felétől véglegesen a germán jogi kultúrkör vonzáskörébe került, és ezt a befolyást csak 1945 után váltotta fel a szovjet jog ellentmondásos hatása. Ilyen körülmények közepette a magyar jogásztársadalom többször is kísérletet tett arra, hogy egy önálló polgári törvénykönyvet alkosson, de a politikai viszonyok egyik esetben sem tették lehetővé, hogy ezek a kísérletek eredménnyel záruljanak. Pedig 1914-ben, majd 1928-ban már az Országgyűlés elé is benyújtásra kerültek a magánjogi kódex törvényjavaslatok. Miután az 1928-as Magánjogi Törvényjavaslatból sem lett törvény, a politikai viszonyok sajátos módon csak 1953-ban – miután Nagy Imre lett a miniszterelnök – tették azt lehetővé, hogy meginduljanak a polgári törvénykönyv kodifikációs munkálatai. Ezek a munkálatok vezettek az 1959. évi IV. törvény megalkotásához.

A Trócsányi László vezette Igazságügyi Minisztérium mindig is fontosnak tartotta a minisztérium történetét, valamint a kiemelt kodifikációk menetét bemutató iratanyagok feltárását és a nyilvánosság számára történő hozzáférhetővé tételét. Ebbe a sorba illeszkedik az 1959-es Ptk., annak 1977. évi novellája, valamint a 2013-as Ptk. megszületését bemutató iratanyag közzététele is. Ezek egy része 2017–2018 folyamán egy hétkötetes sorozatban nyomtatásban is megjelentek. Mivel azonban az iratanyag ennél jóval terjedelmesebb, ezért annak teljes körű nyilvánosságát csak az internet útján tudjuk biztosítani.

A Magyar Közlöny Lap- és Könyvkiadó Kft. által most újtára indított új honlapnak az a célja, hogy az 1959-es Ptk., valamint annak 1977. évi novellája megalkotását feltáró – még fellelhető – dokumentumok teljes körét elérhetővé tegye az érdeklődők számára. Mindez egy többéves munka eredménye. 2015-ben tettük meg az első lépéseket annak érdekében, hogy megtaláljuk az 1959. évi IV. törvényhez kapcsolódó előkészítő anyagokat. Hosszas kutatás eredményeként a Magyar Nemzeti Levéltárban sikerült is feltárni a még létező iratokat. Azt ugyan nem tudjuk, hogy az elmúlt évtizedekben mennyi irat ment veszendőbe, de az előkerült és a nyilvánosság számára most elérhetővé tett iratok mennyisége sem csekély. Több ezer dokumentumról van szó. Hasonlóan nagy terjedelműek az 1977. évi Ptk. novella iratanyagai is.

Azt, hogy ehhez a munkához egyáltalán hozzákezdünk, az nagyrészt Harmathy Attila professzornak köszönhető. Bennem is ő tudatosította annak a jelentőségét, hogy ezeket az iratokat meg kell keresni és nyilvánosságra kell hozni.

Külön köszönet illeti emellett a Magyar Nemzeti Levéltár vezetőit és lelkes munkatársait a kitartó munkájukért és segítségükért. Nélkülük ez a kutatás nem vezethetett volna eredményre.

Ügyszintén köszönettel tartozunk az Igazságügyi Minisztérium vezetőinek: Trócsányi László igazságügyi miniszternek és Molnár Zoltán közigazgatási államtitkárnak. Mindketten azonnal felmérték, hogy miért is fontos mindez a minisztérium, illetve az egész jogásztársadalom számára. Mindketten támogatták ezt a kutatást, és azt is, hogy annak fontosabb eredményeit nyomtatásban is közzétegyük.

Köszönettel tartozunk a Közlönykiadó vezetőinek és munkatársainak is, akik kitartóan, több éven keresztül részt vettek ennek a kutatásnak a manifesztálódásában. Munkájukat egyetemi kollégák is segítették – mindenekelőtt Verebics János –, akiknek szintén szól a köszönet.

Köszönet illeti végül Sárközy Tamás professzort, aki a Magyar Jogász Egylet elnökeként lehetővé tette, hogy a hétkötetes iratgyűjtemény két további tanulmánykötettel egészüljön ki. Köszönetet mondunk neki azért is, hogy a Magyar Jogász Egylet fórumot biztosított ahhoz, hogy ennek a munkának az eredményei eljuthassanak a szakmai közönséghez.

Talán nem túlzás ezt a három évet felölelő kutatást az elmúlt évtizedek egyik legjelentősebb magánjogi vonatkozású jogtörténeti kutatásának nevezni. Jelentőségét elsősorban az adja, hogy még élnek azok a kiváló jogászok (Harmathy Attila, Petrik Ferenc, Sárközy Tamás, Vékás Lajos), akik maguk is tevékenyen részt vettek az 1977. évi Ptk. novella kidolgozásában, és az 1959-es Ptk. megalkotásával kapcsolatban is őriznek még emlékeket. Segítségükkel valósulhatott meg ez a kutatás és ennek zárásaként közzétételre kerülhet a kodifikációs előkészítő munkálatokat bemutató teljes iratanyag.

Bízom benne, hogy ez a digitalizált iratanyag az érdeklődők minél szélesebb köréhez eljut és a jövőben számos tudományos munka forrásául szolgál. Fontos lenne azonban, hogy a fiatalabb korosztály is megismerje a most közzétett iratanyagot és ezen keresztül bepillantást nyerjen az 1950-es, '60-as és '70-es évek Magyarországnak a világába. Ebben nagy szerepük lehet az egyetemi oktató kollégáknak, akik arra ösztönözhetnék a hallgatóikat, hogy ezeket az iratanyagokat ismerjék meg és használják fel az évfolyamdolgozatok és szakdolgozatok megírása során.

Ha ezt a célt sikerül elérni, akkor talán elmondhatjuk, hogy munkánknak lett eredménye.

Budapest, 2018. április 16.

Bodzási Balázs
a kutatás vezetője